

היסטוריה הוראות

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו ארבע שאלות.
יש לענות על שתי שאלות.
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור שאלה אחת לפחות שיש בה מקור.
(50x2) – סך הכול – 100 נקודות.
- שימו לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם אינם חייבים לבחור בשאלה שיש בה מקור.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

בית שני – מעם מקדש לעם הספר

ענו על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 50 נקודות).

מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור שאלה אחת לפחות שיש בה מקור.

1. מקור – הממלכה החשמונאית

- א. בנספח לשאלה זו מוצגות שתי מפות: מדינת החשמונאים בראשיתה (מפה 1) ומדינת החשמונאים בשיאה (מפה 2).
- על פי מה שלמדתם, הציגו את המדיניות של השליטים החשמונאים בתחום הטריטוריאלי ובתחום הדמוגרפי.
 - הסבירו כיצד מדיניות זו באה לידי ביטוי במפות 1-2 שבנספח. בססו את תשובתכם על שלוש דוגמאות מן המפות (דוגמה אחת לפחות מכל תחום).
- (30 נקודות)
- ב. הסבירו את המניעים של השליטים החשמונאים לאמץ את התרבות ההלניסטית, והביאו שלוש דוגמאות לתופעה זו.
- (20 נקודות)

2. הורדוס

- א. להורדוס היה יחס מורכב כלפי בית חשמונאי.
- הסבירו קביעה זו באמצעות שתי דרכי פעולה שנקט הורדוס כלפי בית חשמונאי.
 - הציגו שתי סיבות ליחס זה.
- (25 נקודות)
- ב. הסבירו כיצד מפעלי הבנייה של הורדוס מעידים על היותו "מלך חסות". בססו את תשובתכם על שלוש דוגמאות.
- (25 נקודות)

3. מקור – תקופת הנציבים הרומאים

- א. הסבירו את מדיניות "השלטון הישיר" של רומא.
מה היו התפקידים והסמכויות של הנציבים הרומאים?
(20 נקודות)
- ב. לפניכם קטע מן הספר "תולדות מלחמת היהודים ברומאים" מאת יוסף בן מתתיהו. בקטע מתוארות התרחשויות שאירעו ביהודה בתקופת הנציבים הרומאים אֶלְבִּינוס ופִּלורוס.

כזה היה אלבינוס, אך בהשוואה לֶגְסִיוֹס פלורוס שבא אחריו היה הטוב באנשים והישר באדם. בעוד שאלבינוס ביצע את מרבית מעשי הרשע שלו בסתר ובמסווה, הציג גסיוס [פלורוס] את הפשעים שפשע בעם לראווה לעיני כול. ...לא פסח [לא דילג] על כל סוג של שוד או התעללות. באכזריותו לא ידע רַחֵם, וברשעותו לא ידע בושה; איש לא השכיל כמוהו לסלף [לעוות] את האמת או למצוא דרכי עורמה לבצע את נכלוליו [מזימותיו]. ...הוא בזז ערים שלמות והחריב קהילות במלואן; למעשה הכריז כי לכל איש נתונה הרשות לשדוד ולגזול, בתנאי שהוא עצמו יקבל את חלקו בְּשָׁלָל. וכך אירע שבגלל תאוות הבצע שלו היו כל הערים לשממה, ורבים נטשו את נחלת אבותיהם ונמלטו לפרובינקיות [מחוזות] זרות. ...בינתיים שָׁבוּ [מרומא] היוונים של קיסריה, שזכו במשפט לפני גֵּרוֹן [קיסר], והביאו עימם את פסק הדין הכתוב*, האומר שהם יהיו שליטי העיר; ומכאן החלה המלחמה...

אירועים אלה עוררו תרעומת רבה בירושלים, אך לפי שעה כבשו בני העיר את זעמם [התאפקו]. אולם פלורוס – כאילו נִשְׁכָּר לַלְבוֹת [להגביר] את אש המלחמה – שלח להוציא שבע־עשרה כיכרות כסף מאוצר המקדש, בתואנה שהם דרושים לצרכיו של קיסר. מייד אחזה סערת רוחות בעם, ומכל עבר באו אנשים בריצה אל הר הבית ובזעקות נוקבות קראו בשם קיסר והתחננו שישחררם מעריצותו של פלורוס.

(י' בן מתתיהו, תולדות מלחמת היהודים ברומאים, תרגום: ליוזא אולמן, כרמל, 2011, עמ' 254–256)

* פסק דין במחלוקת שפרצה בין הנוצרים ליהודים בקיסריה.

- הסבירו כיצד שלושה מן המאפיינים של שלטון הנציבים הרומאים ביהודה באים לידי ביטוי בקטע.
- על פי מה שלמדתם, כיצד השפיעו שניים מן המאפיינים שהסברתם על פרוץ המרד הגדול?
(30 נקודות)

4. מירושלים ליבנה

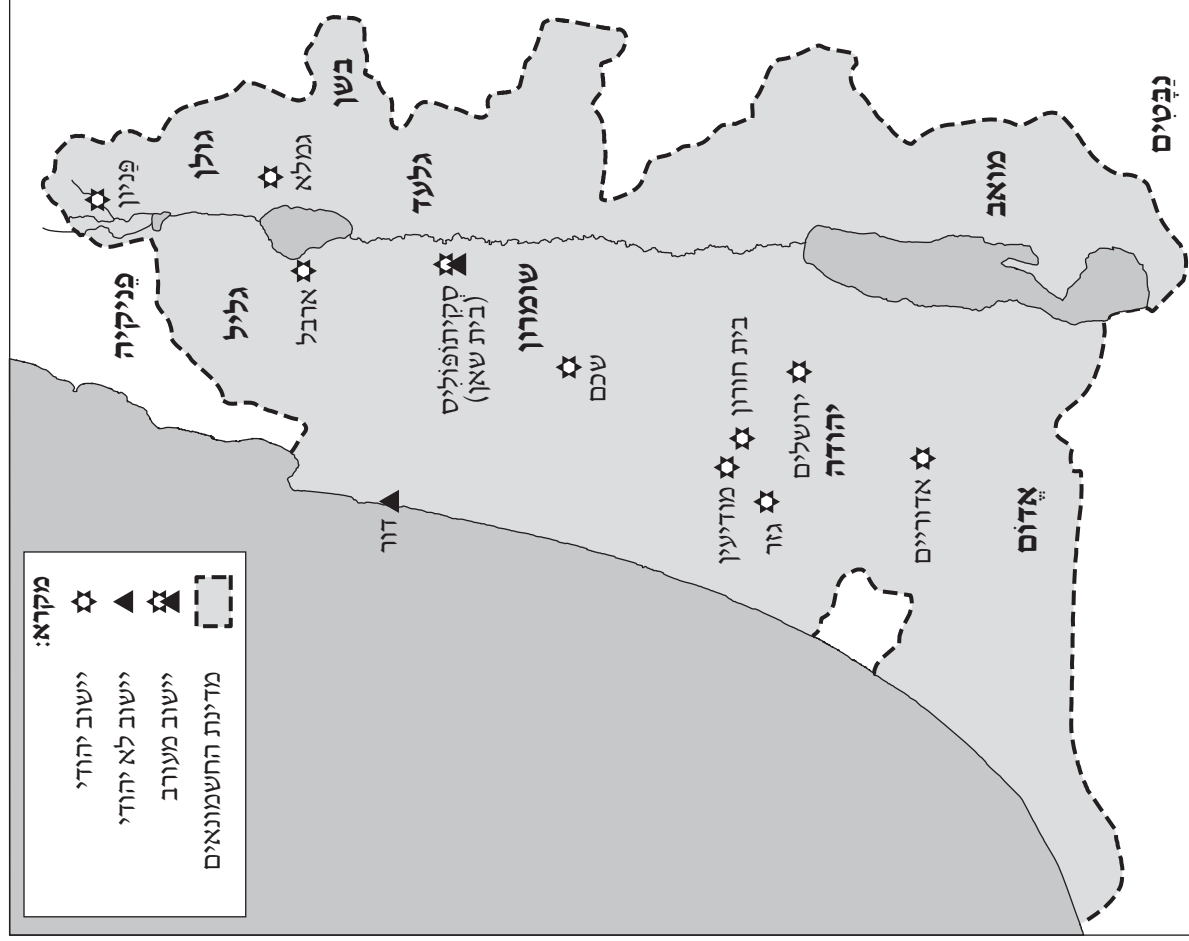
- א. הציגו את המרכזיות של בית המקדש בחיי העם היהודי, והסבירו שתיים מן הסכנות שנשקפו לעם היהודי עם חורבן בית המקדש בשנת 70 לספירה. (25 נקודות)
- ב. לאחר החורבן פעלו חכמי יבנה לשיקום החיים היהודיים בהיעדר מקדש. פעילות זו התאפיינה בהמשכיות בצד חדשנות. הסבירו קביעה זו ובססו אותה על שלוש דוגמאות. (25 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח לשאלה 1 – מפות

מפה 2 – מדינת החשמונאים בשיאה

מפה 1 – מדינת החשמונאים בראשיתה

